

3.03.2023

Et år efter den store invasion: Hvor stor er den globale støtte til Rusland?

Hvis Europa vil have indflydelse i den nye verdensorden, er det nødvendigt at øge engagementet, undgå dobbeltmoral og aktivt vise, at man tager problemerne i "det globale syd" alvorligt.

Skrevet af

Jacob Kaarsbo

📞 +4525123486

✉️ jacob@thinkeuropa.dk

Kontakt

Jacob Kaarsbo

📞 +4525123486

✉️ jacob@thinkeuropa.dk

Efter sin tredje rundrejse i Afrika siden Ruslands invasion i Ukraine udtalte Ruslands udenrigsminister Sergey Lavrov den 10. februar, at "Vestens forsøg på at isolere Rusland har slået fuldstændig fejl", og at Rusland "forstærker forbindelserne til den internationale majoritet".

Men et er Lavrovs udtalelser, noget andet er de konkrete målepunkter, der siger noget om den globale stillingtagen til invasionen. Et målepunkt kan f.eks. være afstemningerne i FN's Generalforsamling om de tre resolutioner, der direkte vedrører invasionen af Ukraine. Et andet målepunkt kan være omfanget af lande, der bakker om økonomiske sanktioner eller de mange bilaterale forbindelser, som Lavrov henviser til.

Et år efter Ruslands invasion af Ukraine kan de globale reaktioner bedst beskrives som blandede. Det er udtryk for, at mange lande står med håndgribelige dilemmaer, når de skal forholde sig til Ruslands invasion.

Klar afstandtagen i FN's Generalforsamling

FN's generalforsamling stemte den 23. februar om en resolution, der opfordrer Rusland til øjeblikkelig, fuldstændig og betingelsesløs tilbagetrækning fra Ukraines internationalt anerkendte grænser. Resultatet blev, at 141 lande stemte for resolutionen, 45 lande enten afstod eller udeblev, mens seks lande stemte imod sammen med Rusland. De første to afstemninger i FN's Generalforsamling om Ruslands invasion af Ukraine i marts og oktober 2022 gav nogenlunde samme resultat.

Afstemningerne viser, at der samlet set er et overvældende flertal af lande på verdensplan, der i klare vendinger fordømmer Ruslands fremfærd, mens det blot er Belarus, Nordkorea, Syrien, Mali, Eritrea og Nicaragua, der støtter Rusland. Samtidig er det bemærkelsesværdigt, at hele 45 lande enten afstår eller udebliver fra afstemninger om et så principielt spørgsmål. Ruslands invasion strider uomtvisteligt mod FN's Charter.

Afrika er omtrent delt i to. 22 lande enten afstod eller blev væk fra afstemningen, mens 30 lande stemte for resolutionen. Derudover var der en del lande i Asien og Latinamerika, der valgte at afstå eller udeblive, herunder de to mest folkerige lande i Verden, Kina og Indien.

Når man sammenligner afstemningerne i marts 2022 med oktober 2022 og oktober 2022 med marts 2023 var der i begge tilfælde 12 lande, der valgt at flytte deres stemme mellem at afstå eller udeblive og at stemme imod Rusland. Langt den overvejende del af de lande, der har flyttet sig, er afrikanske. Det er et tegn på, at mange lande på globalt plan står med dilemmaer, når de skal forholde sig til den russiske invasion.

Begrænset opbakning til økonomisk isolation af Rusland og våben til Ukraine

Der er væsentligt færre lande, der støtter op om de økonomiske sanktioner af Rusland og/eller støtter Ukraine med våbenforsyninger, end antallet af lande, der stemmer imod Ruslands invasion i FN-regi. Foruden EU- eller NATO-medlemmerne, er det blot Australien, New Zealand, Sydkorea, Japan og Taiwan.

Der er dermed ikke et eneste land fra det såkaldt "globale syd", der bakker op om de økonomiske sanktioner. Derudover har det hidtil kun været Pakistan fra det globale syd, der har leveret våben til Ukraine. Det ironiske er, at Pakistan har afstået på alle tre resolutioner vendt mod Rusland i FN's Generalforsamling, men samtidig har sendt to forholdsvis store forsyninger af ammunition til Ukraine.

Selvom de fleste afrikanske, asiatiske og latinamerikanske lande har stemt imod Rusland, står de ofte i den situation, at de ved at slutte op om de økonomiske sanktioner ville forværre deres egne gælds- og fødevarekriser. Krigens økonomiske konsekvenser rammer de i forvejen udsatte lokalbefolkninger ekstra hårdt, ligesom en stor del af landene har stor afhængighed af handel med Rusland. Det gælder navnlig landene i Centralasien.

Derudover har mange lande øget deres import af billig energi fra Rusland. Det gælder f.eks. Indien, der i voldsom grad har øget sin import af råolie fra Rusland fra ca. 36.000 tønder til 1.400.000 tønder pr. dag fra januar 2022 til januar 2023. Fra et indisk perspektiv er den billige russisk olieimport med til at løfte millioner ud af fattigdom.

Kolonifortid og vestlige dobbeltmoral sætter sin spor

Foruden den økonomiske dimension er der flere faktorer, der driver de dilemmaer og den ambivalens, som en lang række lande i "det globale syd" står med. Det gælder navnlig blandt de lande, som enten afstår eller udebliver fra afstemningerne, men også mange af de lande der stemmer imod Rusland.

De ønsker bl.a. at vise distance til de tidligere kolonimagter, vestlig dobbeltmoral, historiske bånd til Rusland samt at krigen skygger for de problemer, som "det globale syd" står med, f.eks. fattigdom, klimaudfordringer og gældskrise.

I slutningen af juli 2022 besøgte Frankrigs præsident Emmanuel Macron Cameroun, Benin og Guinea-Bissau. Under besøgene kritiserede Macron en række afrikanske ledere for "hykleri", da de ikke gik imod russisk "imperialisme" eller forsvarede menneskerettigheder. Dagen efter sin hjemkomst tog Macron imod Saudi-Arabiens kronprins, Muhammed bin Salman i Elysée-Palæet for bl.a. at sikre europæisk energiforsyning.

Et andet eksempel er den industripolitik, som EU i disse dage ser sig nødsaget til at føre. En del af den står i stærk kontrast til, at de europæiske lande selv har været med til at prædike over for "det globale syd" gennem mange år, at de skal undgå statssubsidier.

Episoder som disse understreger, hvorfor Vesten generelt bliver set som dobbeltmoralisk i bl.a. Afrika. Over for de afrikanske lande prædiker vi menneskerettigheder, demokratisering og frihandel, mens vi samtidig øger samhandel med diktaturstater og øger statsstøtte, hvis det er i vores egen interesse.

Det vestlige imageproblem

En ny meningsmåling gennemført af den europæiske tænketank European Council on Foreign Relations med Tænketanken EUROPA viser, at bl.a. borgere i Kina, Indien og Tyrkiet for det første lægger mere vægt på, at krigen afsluttes snart, end at Ukraine får hele sit territorium tilbage.

For det andet viser den, at mens USA og Europa i altovervejende grad ser Rusland som en fjende, mener tre fjerdedele, at Rusland enten er en allieret eller en nødvendig partner. Omkring en fjerdedel af de adspurgte i Indien og Tyrkiet mener desuden, at Vestens holdning til Ukrainekrigen handler om at fastholde Vestens globale dominans.

I lyset af den statslige anti-vestlige propaganda i Kina, er tallene derfra ikke overraskende, men Indien er et demokrati og Tyrkiet er med i NATO. Tallene derfra er derfor særligt interessante. Meningsmålingerne er et eksempel på, at der er stor ambivalens i forhold til Vesten til trods for det overvældende flertal for at gå imod Ruslands aggression i FN-regi.

Multipolær verdensorden kræver øget engagement

Danmark har siden 2000 valgt at skære ned på udviklingssamarbejde og reducere den diplomatiske tilstedeværelse i "det globale syd". Det svækker Danmarks muligheder for at indflydelse.

I et nyligt interview gav EU's udenrigschef Borrell udtryk for, at resten af verden ikke skal tage EU's hidtidige niveau i udviklingssamarbejde, klima og nødhjælp for givet. Dermed er der overvejende risiko for, at også EU skyder sig selv i foden. De kræfter i navnlig Rusland, men også i Kina, som ønsker at gå en anden vej, gør det modsatte. De bruger de mange milliarder, som de bl.a. har tjent på kraftigt øget samhandel med Vesten til at øge deres indflydelse i "det globale syd".

I denne uge ændrede eksempelvis Angola sin stemme i FN's Generalforsamling fra at have stemt imod Rusland til at afstå. Den sandsynlige forklaring er, at Ruslands udenrigsminister Lavrov i slutningen af januar besøgte Angolas hovedstad Luanda.

Det vil være en stor overdrivelse at give Lavrov ret i, at "Rusland forstærker sine forbindelser til den internationale majoritet", men Danmarks, EU's og Vestens bløde magt er udfordret. Hvis Danmark og EU effektivt skal stå imod, er det nødvendigt at øge engagementet, undgå dobbeltmoral og aktivt vise, at vi tager problemerne i "det globale syd" alvorligt. Kun derved kan Europa gøre sig håb om at øge sin indflydelse i den nye verdensorden.